వద్దు కట్నం

వి. ఆర్. తాళ్ళూరి

"ఏంరా! మరి మీ ఉద్దేశ మేంటి?" ముగ్గురి ముఖాల్ని చదవాలని ప్రయత్నించాడు సుబ్బన్న.

పెద్దవాడు వెంకటరత్నం అందుకున్నాడు "మావయ్యా! నీకిదేం న్యాయం గాదు. పెద్దోడికి పెళ్ళి కాకుండా, చిన్నోడికి పెళ్ళిచేసేత్తే అంతా ఏవంటారు చెప్పు? పెద్దోడికి లేనిపోని వంకలు తగిలించరూ అంతా?? ముందే చిన్నోడికి పెళ్ళెందుకయ్యిందీ?" అని ఆడిని మూడుముళ్లూ వెయ్యనిత్తారా ఈ జన్మంలో?"

"అదంతా నా కవసరం ఆలోచించుకుని రేపు పొద్దుటికి ఏ మాటా చెప్పండి! రేపు మద్దాం కొమార దేవ పోల్నాత్తున్నారు." సుబ్బన్నలేచి, లోనికి వెళ్ళిపోయాడు. తలుపు చాటునున్న లక్ష్మి అతని కళ్లకి కనుపించలేదు కానీ, బిందె వేసుకుని నూతికేసి వెళ్ళిపోయాదు

మౌనంగా ముగ్గురు అన్నదమ్ములూ లేచి ఇంటికి బయలుదేరారు "ఏం జేద్దాంరామరి? అడిమ్మన్న వెయ్యా ఇచ్చి రాములుకి పెళ్లి చెయ్యద మేనా......?" అన్నగార్నుమవరిమా సుబ్బారావు బాధగా ప్రశ్నించాడు.

జవాబుగా రత్నయ్య, "ఊ." అని మాత్రం అనగలిగేడు.

"అవును సుబ్బన్నకి వెయ్యాఇచ్చి రాములుకి పెళ్లి జేసేత్తే .. గంగరాజావేం జెయ్యాలి? రాములు కోసం సుబ్బన్న కూతురుండవేగా వెయ్యిరూపాయలతో గంగరాజుకి పెళ్ళి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నది. సుబ్బన్న ఇంతటి విశ్వాసంలేనోడా? ఏదో నెపంతో తన నోటితోనే "రాములుకి పెళ్లి గంగరాజు కయ్యేవరకూ చెయ్యం" అనిపించి, నేరం తన మీదేరుద్ది, కూతుర్ని మరొకళ్ళ కివ్వాలనుకుంటున్నాడా? మనసంటూ ఉన్నవాడు చేసే పనేనా ఇది? కాదు డబ్బు కావాలిప్పుడు వాడికి కాసులు దూసి ఊసులు మార్చేరకం వాడు ఇప్పు డవి తనదగ్గరలేవు. అందుకే అంత అలుసయ్యింది

"సుబ్బన్నా! రాములు నీ అల్లుడౌతాడని మాటిచ్చెయ్యా! .... మాటియ్యి" ఆయాసంగా బరువుగా వెయ్యిపోసేడు నారాయుడు మరణశయ్య మీదినుంచి.

"అలాగేబావా! రాములు నా అల్లుడు పరా!" చేతిలో చెయ్యివేసి మరీ చెప్పేడు సుబ్బన్న.

తలదగ్గర కూర్చున్న రాములు చేతిని ఆ చేతిలో పెట్టి, ఆయాసంగా, ఆనందంగా ఊపిరి పీల్చుకొన్నాడు నారాయుడు "ఒరే సుబ్బన్నా! నా కిక బతకాలనిలేదురా ఈ బాధల్తో. జేగి వెళ్ళిపోతే బావుండిపోను" అన్నాడు బాధగా.

ఆ మర్నాడే ఆ ముసలి ప్రాణం గుటుక్కు మన్నది.

ఆ సుబ్బన్నేనా నేడు .. కాదు......వాడికీ వీడికీ పదిహేనేళ్ళ దూరం ఆడికీ న్యాయా మర్మంతెలిసే.... వీడికి అయ్యేకాదు మరెన్నో తెలుసు అప్పటికీ, ఇప్పటికీ ఇంతో అంతో తేడా రానేవచ్చింది. వెయ్యిన్నర రూపాయలు పోసి తమ్మా, సుబ్బారావు పెళ్లిళ్ళు చేసుకున్నారు. పెళ్లికానోళ్లతో గంగయ్యని విడిచి సుబ్బన్న అప్పుడే చెప్పేడు రాములు పెళ్ళికావా లంటున్నాడు. దానికోసం వెయ్యి రూపాయలు ఇమ్మనుకొమ్మంటున్నాడు. లేకపోయిందో, మరో వారానికల్లా లక్ష్మి మరొకళ్ళ కోడలై పోతుంది. అంతేనా?. . జరగవలసిందేనా ఊహూ మరి .. రాములు పెళ్లి చేసేత్తే . ఊహూ! గంగరాజావేం జెయ్యాలి ముందే వాడి పెళ్ళి జరగాలి! పెద్దింటోళ్ళు పెళ్ళికూతుర్ని డబ్బిచ్చేయ్యమంటారు లేనోళ్ళ పెళ్లి కూతురుకే ఎదురిచ్చుకోడం రివాజు డబ్బిచ్చుకో ప్లాతే కాస్త కలవాళ్లే పిల్లని తన్నుకుపోతారు.

31వ పేజీ చూడండి

గలుగుతారు. తలవని తలంపుగా శుభవార్తలు తెలుస్తవి. ధన విషయంలో కలిగే వత్తిడిని చల్లగా సమర్థించుకొంటారు. కొన్ని సమయాలలో వితరణ లేకుండా ఖర్చు చేయటం జరుగవచ్చు. విద్యా సాహిత్య రంగాలలో మనస్సు ధారాళంగాసాగే సమయం. 6, 7 తేదులలో శ్రమ, మాటల పోటీలు.

* * *

ధనుస్సు :

(మూల, పూర్వాషాఢ, ఉత్తరాషాఢ 1 పా.)

కాని పని ఏదీ ఉండదు. అయితే ఒకటికి రెండుగా ప్రయత్నించటం అవసరం. విలాస, వినోద కార్యాలలో పాల్గొంటారు. వృత్తిలో శ్రమ సూచనలు కనుపిస్తున్నా, వీలున్నంతలో మన శ్శాంతిని కల్పించుకొనగలుగుతారు. కుటుంబంలో మీ జాగ్రత్తవల్ల దుబారా తగ్గుతుంది. నౌకరులు మొదలయిన వారితో వచ్చే పేచీలు చల్లగా సర్దుబాటు చేసుకొనటం అవసరం. విలువగల వస్తువులు పోయే అవకాశాలున్నవి. బంధువులవద్దనుంచి కలవార్తల్నిగాని, కష్టవార్తలుగాని తెలుస్తవి. సాధారణంగా నిష్ఠురంగా మాట్లాడి, మిమ్ములను నొప్పించటం ఈ సమయంలో కొంతమందికి సరదాగా ఉంటుంది. 5, 6 తేదులలో కార్యసిద్ధి, ఇష్టవస్తుప్రాప్తి, మిత్రలాభం.

* * *

మకరం :

(ఉత్తరాషాఢ 2, 3, 4 పా. శ్రవణం, ధనిష్ఠ 1, 2 పా.)

పనులు కష్టసాధ్యంగా కనుపించే సమయం. మధ్య మధ్య పెద్ద మనుష్యులవల్ల గౌరవప్రదంగా జరిగే ఆటంకాలు కూడా వస్తుఉంటవి. ముందు చెప్పిన మాటను సమర్థించుకొవటం ఎలాగో జరుగుతుంది. లోగడ ఆశ వదులుకున్న పనులు తలవని తలంపుగానే నెరవేరుతవి. బంధువులవల్ల సహాయం పొందగలుగుతారు. విరివిగా ధనం ఉపయోగించి పనులు నెరవేర్చుకోవలసి ఉంటుంది. వృత్తి, ఉద్యోగాలకు సంబంధించిన క్రొత్తవార్తలు లాభదాయకంగా తెలుస్తవి. ప్రయాణాలు చేయవలయునను కొంటారు. కాని, చేయలేకపోతారు. ఆత్మీయులతో స్పర్ధలు రావటంవల్ల పనులలో నిరుత్సాహం ఏర్పడుతుంది. 5, 6 తేదులలో ధనలాభం, అసౌఖ్యం.

* * *

కుంభం :

(ధనిష్ఠ 3, 4 పా, శతభిషం, పూ. భాద్ర 1, 2, 3 పా.)

కుటుంబ, ఆర్థిక విషయాలలో సంతోషకరమైన సమయం. పెద్దమొత్తాలు డబ్బు చేతిలో మెదులుతు ఉంటుంది. మంచి మనుష్యుల సాంగత్యం లభిస్తుంది. సంఘంలో పేరు, ప్రతిష్ఠలు బాగుంటవి. మీ చాకచక్యంవల్ల శ్రమలోనే సుఖ సంతోషాలను పొందగలుగుతారు. కోర్టు కచేరీలలో ఆశ వదులుకున్న పనులు చాలా హాయిగా పూర్తి కాగల సూచనలున్నవి. ఇతరుల నిష్ఠుర ప్రసంగాలను లెక్కపెట్టుకోవద్దు. ఒకరిని సంతోషపెట్టటం నిమిత్తం శ్రమ, ఖర్చులు పెంచుకొంటూ ఉంటారు. అందువల్ల మీ స్వంత కార్యక్రమాలకు కొంత ఆటంకం ఏర్పడవచ్చు. విద్యార్థులకు ప్రోత్సాహకరంగా ఉంటుంది. 4, 5 తేదులలో పదిమందిలో గౌరవం, పట్టుదలతో కార్యానుకూలత.

* * *

మీనం :

(పూ. భాద్ర 4 పా, ఉ. భాద్ర, రేవతి.)

వృత్తిలో లాభదాయకమైన సమయం. ఎదటివారి మాటలలో కొంత కాఠిన్యం గోచరిస్తుంది. క్రియలో మీకు అనుకూలంగా ఉంటుంది. ఆదాయం పెరుగుతుంది. పిల్లల ఆరోగ్యం మాత్రం జాగ్రత్తగా చూచుకొనండి. అప్పుడప్పుడు వింటున్న వార్తలవల్ల ముందు ముందు మీ బాధ్యతలను ఎలా నిర్వహించగలమనే ఆదుర్దా కలుగుతుంది. కాని, యధార్థంగా అపకారం జరుగదు. ఇతరుల చేతికిపోయిన వస్తువులు తిరిగి రావటం కష్టంతో కూడిన పని, ముందు వెనుకలు ఆలోచించకుండా వ్యాపార సంబంధమైన పనులలో శక్తికిమించిన పెట్టుబడులను పెట్టటానికి పూనుకోవద్దు. కీర్తిదాయకమైన సమయం. అయితే మంచి మాటలతో భారం తప్పించుకొనండి. 3, 4 తేదులలో శుభవార్తలు, ప్రయాణాలు. ★

వధుకట్నం

29 -వ పేజీతరువాయి

డబ్బులేనోడికి పెళ్లి కావడం.....కుక్కతోక నిలువవ్వడం ఒక్కటే! వచ్చే అవకాశాన్ని జారవిడిస్తే దాన్నందుకోడం సామాన్యమేమీ కాదు''

దాదాపు పెద్దాళ్లిద్దరి ఆలోచనల సారాంశం ఒక్కటే—అదే పైది. వెనకనే గంగరాజు నడుస్తున్నాడు.

''నన్ను విడిచి రాములుకే ముందు పెళ్లి సేసేత్తానంటాడేంటి సుబ్బన్న? మరో రెండేళ్లు నిలవకూడదూ! ఆళ్లి వయస్సేం మళ్లిపోయిందని వీడికా ఆదుర్దా?...... 'చిన్నోడి కెందుకయ్యిందీ ఆ కష్టకుండా పెళ్లి?'' అని ఎవరయినా అడిగితే ఊః......అడిగితే......పోనీ వాడి పెళ్లికి రెండేళ్లు వాయిదావయినావేస్తే......సుబ్బన్నేనా వాయిదావేసే రకం?.......నా గురించి రాములు పెళ్లి కూడా ఆగవల్సిందేనా? కాళ్లబేరం తమలాటోళ్లకి కాశీలోనేగాదు, స్వర్గంలో కూడా దొరకదు. ఏం జెయ్యాలి.......మరి?.......'' గంగరాజు ఆలోచనల కి దళంటూ అవుపించలా......సుడిగాలిలో తూరీగలా అతని మనస్సు కొట్టుమిట్టాడిపోయింది. ఆ సుడిగాలి ఏ తరం జేరుస్తుందో!

అల్లంత దూరాన్న ఆగిన లారీ కదిలేలోగా పరుగెత్తుకెళ్ళి పై కెక్కేశాడు. లారీ ఎగుమతి దిగుమతి బంటూ కతడు నాయకుడు. మరో అర్ధగంటకి వెంకటరత్నం ''హేయ్'' అని అదలించుకుంటూ, బండిని అద్దెకోసం తోలుకు పోయాడు.

పాల బిందెలతో సుబ్బారావు నగుర్చుకుంటూ సైకిలు తొక్కుకెళ్ళిపోయాడు.

పొలంలో ముఠాతో పాటలు ముందు పాడుతూ రాములు చెరుకు నరుకుతున్నాడు. మంచికర్ర అందినవుడు మొదటి కణువు నరికి నములుతున్నాడు.'

* * *

''ఏమేవ్! లచ్చిమీ అన్నం తిందుగాని రావే!'' వంటింట్లోంచి శేషమ్మ కేకపెట్టింది. కాసేపటి వరకూ బదులు రాకపొయ్యేసరికి విసిగి, అదేకేక రెట్టింపు స్వరంతో రెట్టించింది.

వచ్చి కూర్చుని వాల్గు మెతుకులు కెలికి, లోపలికి పోయింది లక్ష్మి. ఒక్కక్షణం రెప్పలు టాటించి తిరిగి అన్నం తింటంలో లీనమయ్యాడు చంద్రయ్య. కూరముక్కలకి చిన్నపిల్లలు ముగ్గురూ అన్నం పళ్లేల కాడ గడబిడ చేస్తున్నారు.

''ఒరేయ్ అన్నయ్యా! అప్పుడే....పెళ్లింత!!'' నీకు తెలుసురా? అన్నట్టు అన్నగారి నొసటిని పై కెత్తి మరీ చెప్పేడు. చంద్రయ్యకి పులమారింది. ఆ కోపంతో తమ్ముడి నెత్తిన రెండు మొట్టి, వాడు గుక్కపట్టేలోగా తను గుక్క తెలుపుకుని, కళ్లు టాటించి, ''ఏమిటీ?'' అన్నాడు. ''నేం...... చెప్పను'' రాగాలు తీసుకుంటూ వాడు తల్లిచాటుకు పరుగెత్తేడు.

''ఏం టేమ్మా! ఆడంటున్నది?''

''..............................''

''ఏమ్మా! ఏంటి జెప్పవ్?''

''ఏమిలేదు......''

''లచ్చింకి పెళ్లా!?''

''..............................''

''ఏమ్మా!?''

''ఆడి ముఖం.....అడికేం తెలుసూ......'' శేషమ్మ కుర్రాడ్ని చంకనేసుకుని బయటికి పోయింది. ఏ విషయం తేలేవరకు ఆ విషయం గోప్యంగా ఉంచాలని భార్యా భర్త లిద్దరూ ముందే అనుకున్నారు. చంద్రయ్య కొంచెంసేపు నిరుత్తరుడయ్యాడు.

తుండు భుజాన్నేసుకుని, బయటికిపోతూ లక్ష్మినిచూసి, మంచానికి దగ్గరగా వెళ్లాడు. ''లచ్చిమీ!'' అంటూ చెల్లి తల నిమిరేడు. ''ఒంట్లో బాగులేదామ్మా!'' అని పరామర్శించాడు.

''ఊహూ'' తల అడ్డంగా తిప్పింది లక్ష్మి.

బుట్ట తీసుకుని శేషమ్మ వెచ్చాలు తేవడానికి కొట్టుకేసి వెళ్ళిపోయింది. చంద్రయ్య బరువుగా అడుగు వేసుకుంటూ బయటికి వెళ్ళిబోయాడు.

''అన్నయ్యా!'' లక్ష్మి బాధగా అన్నగార్ని పిలిచింది.

''ఏమ్మా!'' తల నిమురుతూ, ''నాతో చెప్పవ్'' అన్నాడు.

కాస్సేపటివరకూ మౌనంగా ఊరుకుని, ''ఏమీ లేదు'' అంది. అయితే కన్నీరాపుకోడం చేతకాలేదామెకు. కాస్సేపు సముదాయించి బయటికి వెళ్ళిపోయాడు చంద్రయ్య.

తన కిష్టం లేనోళ్లకి తనని సమర్పించడానికి ప్రయత్నాలు సాగుతూంటే లక్ష్మికేకాదు, ఎవరికీ మనసు మనస్సులో ఉండదు. నిన్నటి సంభాషణ విన్నతర్వాత ఆమెన ఏదో తెలియని బాధ చుట్టుముట్టింది.

రాములు కీ విషయాలేం తెలియవ్. నద్ది ముంతలు తేవడానికి ఇంటికివస్తూ, ఒక ముంత

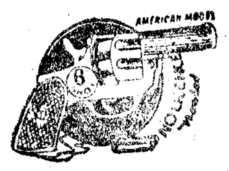

ఉచితము ఉచితము

సెన్సు అక్కరలేదు. అమెరికన్ మోడల్ 6 షాట్ రిపీటెడ్ డయల్ ... దొంగలు, క్రూరమృగములు మొ॥ వాటికి రక్షణ ... రాత్రి, ... చీమాలలో ఉపయోగించవచ్చును ... కాంతినిగిలిగించి భయం కల్పించును. పిస్తోలుతో 200 షాట్లు ఉచితము. ధర

నెం. 555 రు. 6/- నెం. 666 రు. 8/- నెం. 777 రు. 11/- పోస్టేజి రు. 2/- అదనం. మేలురకం తోలుకేసు, బెల్టుతోసహా రు. 5 అదనపు షాట్లు 100కి రు. 3/- ప్రత్యేక కానుక: ప్రతి పిస్టలుతో ఒక 50 షాట్ పిస్టలు, 50 షాట్లతో ఉచితముగా పంపబడును.

GARRICKS (INDIA) P.F. 2., Mamob'ianja, Aligarh

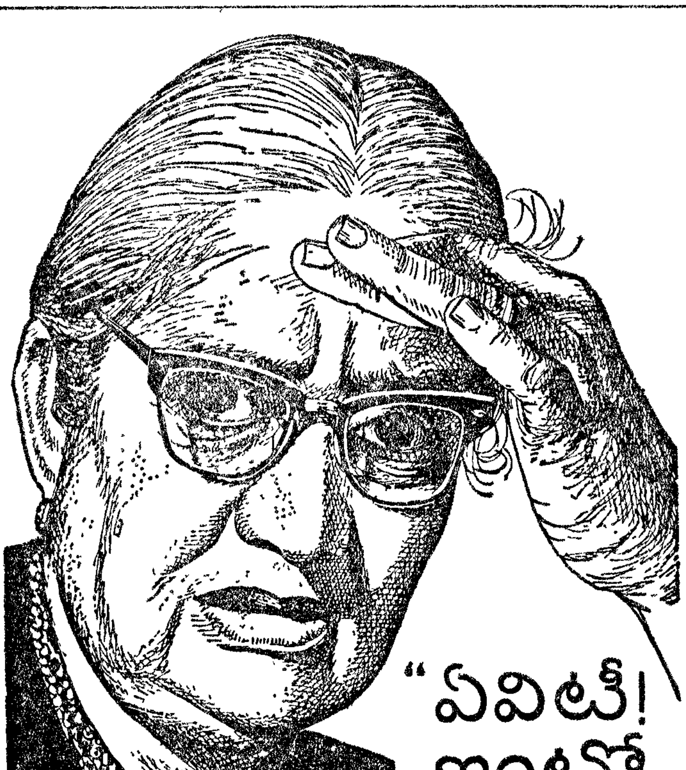

"ఏవిటే! ఇంట్లో అమృతాంజనం లేదా?

నా తలనొప్పి ఎలా తగ్గుతుంది?"

ఏమో ఎప్పుడు అవసరమొస్తుందో ఎప్పుడూ అమృతాంజనం దగ్గర వుంచుకోవటం ఉత్తమం. అమృతాంజనం యింట్లో వుందంటే మీరు నిశ్చింతగా వుండవచ్చు.

అమృతాంజన్ లిమిటెడ్
14/15 లజ్ చర్చిరోడ్డు, మద్రాసు-4
బొంబాయి-1, కలకత్తా-1, న్యూఢిల్లీ-1.

IWS-AM 1681

వధుకట్నం

నిండా చెరకు పానకంనింపి కావట్లో ... ఉన్నాడు. సుబ్బన్న ఇల్లు చూస్తూనే అతను మధుర భావాలతో పరవశుడయ్యాడు. అవి అతని కాళ్లకు సంకెళ్లువేసి, ఆ ఇంటిముందుకి లాక్కువచ్చినయ్. "మామ్మోయ్!" అనే చంటివాడి మాటలకికాని తన పరిసరాలు తెలియరాలేదు అతనికి.

కాస్సేపు ఎలా పలుకరించడమా అని సంకోచించి, తప్పదన్నట్లు "ఏ మావయ్యా!" అని పలుకరించింది లక్ష్మి.

తప్పించుకోడాని చెరకుముంత మినహా వరే వంకా దొరకలేదు రామయ్యకి. "పానకం ముంత ఇంట్లో పెట్టుకో!" అన్నాడు.

"ఎందుకూ?" బలవంతంగా ఆ మాట అడిగినా— జవాబుకోసం ఎదురు చూడకుండా ముంతతో ఇంట్లోకి పరుగెత్తింది. మరో గిన్నెలో దిమ్మరించి ముంత తెచ్చి కావట్లో పెట్టింది.

"అలాగున్నావే?"

"ఎలాగున్నాను!!" శరీరంవంక శంకగాచూసి, బాగానే ఉన్నానే!" అన్నది.

"అసలు ముఖం కడుక్కున్నావా?"

అద్దంకోసం ఇంట్లోకి పరుగెత్తి ముఖంవంక పరీక్షగా చూసుకుంది. అప్పటిక్కాని తెలియరాలేదు, తన తలకి తైల సంపర్కం జరిగి మూడురోజులైందని. రాత్రి నిద్రలేక కళ్లు వాచినట్లున్నాయ్. దొడ్లోకిపోయి సబ్బుతో ముఖం కడుక్కుని, ఇంత కొబ్బరినూనె తలకి పులుముకుని దువ్వెనతో గబగబా తల దువ్వేసుకుంది. తిలకం దిద్దుకొని చకచకా బట్టలు మార్చుకుంది. రెండోసారి అద్దంలో చూసుకుని, ఫర్వాలేదనుకుని, బయటికి కంగారుగా పరుగెత్తింది. రాములు ముంతలో అప్పటికే పాలం జేరినట్లు, పాపం! ఆమెకు తెలియదు.

ఆ క్షణంలో ఆమె ముఖంలో కోపం ప్రజ్వలించింది. కసిగావచ్చి మంచంమీద వాలిపోయింది. "అక్కా!" అంటూ దగ్గరికి వచ్చిన తమ్ముడివీపు వాచేట్టు బాది, బయటికి గెంటి, తలుపు మూసుకుని బోరుమని ఏడ్చింది.

ఇటువంటివాళ్ల నుద్దేశించేనేమో—"పేరలుకం జెందిన యట్టి కాంత లుచిత వ్యాపారముల్ నేర్వ" రన్నాడు తిమ్మన.

పేరంటానికి వెళ్లిన శేషమ్మకి, ఆవేళే పెళ్లివారొస్తారని జ్ఞప్తికి రావడంతో కంగారుగా ఇంటికి పరుగెత్తింది. గడప లోపల అడుగుపెడుతూనే "అమ్మాయ్!......అమ్మాయ్!!" అని కేకలు పెడుతూ, కూతుర్నిచూసి, "అసి నీ ఇల్లు బంగారం గానూ!" అంటూ ముక్కుమీద వేలేసుకుని— కాస్సేపటికి తేరుకుని, ఇంటి అలంకరణలో మునిగిపోయింది.

సుబ్బన్న హడావుడికి ఆరోజు హద్దు లేకపోయింది. పెళ్లికొడుకు తనకంటె ధనవంతుడు. తన కూతురుకి జీవితంలో కరువంటూ ఉండదు. తాను తింటూ, పదిమందికి పడెయ్యగల స్థితిమంతురాలౌతుంది. నారాయుడి కొడుకుల పీడ వదలిపోయింది. తన షరతు ప్రకారం, ఏమాటా ప్రొద్దుటే తెచ్చి చెప్పలేదు వాళ్లు. ఇక తన తప్పేమీలేదు. తన్ని మాట లంటానికి ఎవరికీ వంక దొరకదిక.

మంచికీ, మమతకీ మనస్సివ్వని మనుష్యులుంటా

రు మనలో! వాళ్లక్కావల్సింది ఐశ్వర్యం! అదుంటే వారిక్కావల్సిందేమీలేదు.

సుబ్బన్న ప్రస్తుత ప్రవర్తన ఇందుకు భిన్నమైందేమీకాదు. తనకు ధనమెల్లాగూలేదు. కూతురుకు లభిస్తుందేకాదని దరిద్రుని కివ్వమనడానికి దేవుడిక్కూడా హక్కులేదు.

ఇదీ సుబ్బన్నవాదం. దీనిముందు, కన్నకూతురుకు రాములుమీదుండే మమత, అతనికి ఎక్కువగా కన్పించిందికాదు.

మధ్యాహ్నం పెళ్లికొడుకు తరపువాళ్లు పిల్లని చూసుకోడానికి వచ్చారు. పెళ్లికొడుకు అక్కలిద్దరూ—వదినా—తల్లీ తండ్రీ వచ్చారు. వారికి సుబ్బన్న చేసిన మర్యాదలకి అంతులేదు.

లక్ష్మికి తల్లి ఎన్నో నీతులు చెప్పింది. పెళ్లికొడుకు భాగ్యం గురించి గోరంతలు కొండంతలుచేసి వర్ణించింది. ఆ పెళ్లికొడుకు స్థితికంటె రాములు స్థితి ఎంతో దీనమైందిగా విడమర్చి చెప్పి—"అతడ్ని చేసుకుంటే తిండికీ, గుడ్డకీ కటకటలుండవని" హెచ్చరించింది. మరెన్నో—ఇంకెన్నో నూరిపోసింది.

లక్ష్మికి మనసు మారకపోగా దుఃఖం ఎక్కువై తల్లి ఒడిలో తలపెట్టి వెక్కి ఏడ్చింది. పెళ్లివారికా ఏడుపు ఎక్కడ విన్పించిపోతుందోనని హడలిపోయింది శేషమ్మ.

"అమ్మాయిని తీసుకురావే!" బయటనుంచి సుబ్బన్న కేకపెట్టాడు. "తీసుకొస్తున్నా" శేషమ్మ కూతుర్ని బలవంతంగా లాక్కెళ్లి కూలదీసింది.

పెళ్లికొడుకు తల్లికి అమ్మాయిని చూడ్డంతోనే ముఖం వికసించింది. పెళ్లికొడుకు అక్కలు ఉడికించడానికి చూశారు.

"ఏవమ్మాయ్! నువ్వింత సిగ్గుగా పెళ్లయింతర్వాతవుంటే సాగదు మరి. ఆ....." అంది పెద్దావిడ.

"ఇప్పు డంతేలేవే! పెళ్లయింతర్వాత గుమ్మ మెక్కనిస్తే ఒట్టు" రెండో ఆవిడ కొంటెగా చూస్తూ అంది. అయితే పెళ్ళికొడుకు వదినగారు మటుకు లక్ష్మినే వెనకేసుకొచ్చింది. ఆగంటా లక్ష్మికో యుగంలా గడిచింది.

రాములు మామ మాటతో మొదలైన తన అలంకరణ, మరొకరి పెళ్ళి చూపులకు ఉపయోగపడ్డది? మామచేతులోస్తే ఇచ్చిన చెరకు పానకం మరొకరి విందులకా? ఏమిటిది?........ఏమిటీ వైపరీత్యం? భగవాన్! ఈ పెళ్ళి అమ్మకీ, నాన్నకీ నచ్చితే సరా? తన ఇష్టాయిష్టాలతో వారికి పనిలేదా?

"అమ్మా! నాకీ పెళ్లొద్దే!" తల్లి ఒడిలో లక్ష్మి కన్నీరు గోదావరై ప్రవహించింది.

కాని, ఎంతటి ప్రవాహమైనా కఠిన శిలల్ని కరిగించదుకదా!

*   *   *

"మామా!నీకిది న్యాయంగాదు" దాదాపు ప్రాధేయపడ్డాడు రత్తయ్య.

"న్యాయమేంట్రా! మాటలుకూడా అయిపోయేక?" మరోవైపుకు చూస్తూ, సుబ్బన్న అన్నాడు.

"మాటిచ్చావా?......మావా!.... మా నాన్నకి మాటిచ్చినప్పుడో?.......అది మాటకాదా?" సుబ్బారావు కంఠం ఖంగుమంది.

"అందుకే మీకు ముందు చెప్పి చేసే పీ పని. ఇంకా తప్పేంట్రా?......ఏ పెద్ద మనిషినైనా పిల్చి అడగండి......ఏవంటాడో!"

"న్యాయం, ధర్మం లేదేంటింక?" మౌనంగా పిల్చుతు గంగరాజు అడిగేడు

ముగ్గురు మాటలోస్తూ సుబ్బన్నకి పళ్లమండింది" లేద్రా న్యాయం. నా కూతురు నా యిష్టం! చెప్పుకోండి దిక్కుంటే!......పోండి!..... ముందు గుమ్మందిగి మాట్లాడండి. ఊ....... పోండి!!" ప్రళయరుద్రుడు ఆ క్షణం సుబ్బన్నే అయ్యేడు.

సమయానికి పెళ్లికొడుకు తరఫున మంగలి పసుపు కుంకుమతో ప్రత్యక్షమయ్యాడు.

"ఈ పట్టుచీరంతలేదు మీ బ్రతుకు. పొండికడ్నుంచి! దిట్ట బొమ్మల్లాగ!" ఇంటి పెంకులున్నయ్యో లేవోనని చిన్నపిల్లలు ముగ్గురూ పైకప్పుకేసి ఆత్రంగా చూశారు. ఎందుకంటే గట్టిగా కేకవేస్తే ఇంటి పెంకు లెగిరిపోతవని ఒకసారి వాళ్లమ్మ చెప్పింది.

దీనవదనాలతో అన్నదమ్ములు ముగ్గురూ వెనుదిరుగారు. తల్లీ, తండ్రులులేని ఇప్పుడు స్పష్టపడింది వారికి. తల్లీ తండ్రీ వుంటే లక్ష్మిని మరొకరి కివ్వనిచ్చేవారుకారు.

గడ్డిమోపుతో చంద్రయ్య ఎదురై "మావా య్!" అని పల్కరించాడు ముగ్గుర్నీని. జవాబుగా ముగ్గురూ వక్కసారి తలెత్తిచూసి ముందుకు సాగిపోయేరు. ఫలితంగా చంద్రయ్య మనస్సు అవమానాలో ఆందోళితమయ్యి, త్వరగా అతన్ని ఇంటికి గెంటుకుపోయింది. ఇంటికెళ్లేసరికి తల్లి చీరలు తిరగేస్తున్నది. ఆమెకి వాటిల్లో కొన్ని నచ్చలేదు. విసుక్కుంటున్నది. వాళ్లనాన్న దూరంగా కూర్చుని చంటేదూడ మట్టి తినకుండా దాని మూతికి తాటి ఆకులతో బుట్ట అల్లుకుంటున్నాడు.

"అమ్మా! ఏంటే యిది?" అన్నారు గడ్డి మోపు విప్పుతూ.

"నీవనేదో చూసుకో" కసురుకుంది శేషమ్మ.

లోపల లక్ష్మి ఏడుస్తూ కన్పించింది. "ఏంటమ్మా లచ్చిమీ! ఇది" అన్నాడు మెల్లగా. జవాబుగా లక్ష్మి వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది. బయటికివచ్చి తండ్రిని అదే ప్రశ్న వేసాడు.

"లక్ష్మిపెళ్లి......"

"ఏవూరు!?"

"కొమారదేవం"

"ఎవర్నడిగి చేత్తున్నారు!?"

"ఏం.......ఎవర్నడగాల్రా?.......ఎవర్నడగాలి?" రెట్టించి, రెచ్చిపోయాడు సుబ్బన్న.

"లచ్చిమిట్టంలేదా.......?.......నేను చచ్చేనా?"

"నీ ఇట్టం.....దానిట్టం.......ఎవరిక్కావాల్రా? కన్నయ్యకి"

"కన్నయ్యకే చేద్దువులే!......., ఇది జరగడానికి వీల్లేదు!" ఖచ్చితంగాచెప్పే చంద్రయ్య మాటలకి సుబ్బన్న కోపం ఆకసం అంటింది.

"ఏ.....ఎంతుకీల్లేదురా? .... ఇట్టంలేకపోతే ఇంట్లోంచి బయటికెళ్లు!.......ఎవడు పెడతాడో చూత్తాను? పోరా!......"

"ఈ పెళ్లే గనక జరిగితే ....మువ్వన్నదే ఖాయం! ఆ పెళ్ళికొడుకు ఇంటికి రావడం కల్లాను! ఆలోసించుకోండి......అల్లుడు కావాలో, కొడుక్కావాలో" విసురుగా అనేసి, అంత విసురుతోనూ గొడ్లపాక

శ్రీబాలాంజనేయ ప్రశ్న

ఉద్యోగము, రోగములు, వ్యాపారము, వివాహం, పారిపోయిన వ్యక్తులు, మనుష్యులయొక్క ఆచూకీ, దొంగిలించిన సొమ్ము, విడిపోయిన భార్య మీరు కోరిన 5 ప్రశ్నలకు వెంటనే వ్రాసి పంపగలను. రూ. 2 ఎం.ఓ. చేయండి. నెలలవారీగా 12 నెలలకు 1 సం॥రం జాతకం రూ 2. పూర్తి పేరు,జాబువ్రాసినటైము తెలిపినచాలును

హనుమాన్ జ్యోతిషాలయము,

10వ లైను, అరండల్ పేట, గుంటూరు-2.

RATNAM'S N-OIL

(పైపూతకు మాత్రమే)

అంగ నరములు బలహీనత చెంది, చిన్నదైనచో తిరిగి యధాప్రకారం అయి పూర్తి సౌఖ్యమనుభవించుటకు 50 సం॥ ప్రఖ్యాతి గలది. 1 సీసా రూ. 10/-లు వి.పి. 1-4-0. కావలసినవారు ముందుగా 1-4-0 పంపేది ఇందులో స్పెషల్ రకం అర్జంటు గుణమునకు రూ. 25-0-0 లు.

డాక్టర్ రత్నం సన్స్. (Estd 1904)

మలకపేట బిల్డింగ్స్, ఆజంపూరా మార్కెట్‌వద్ద

హైదరాబాద్ 24 (ఆంధ్రప్రదేశ్)

డాక్టర్ వృత్తి చేయండి

విరామకాలంలో ఇంటిలో పోస్టల్ ట్యూషన్ద్వారా హోమియోపతి చదివి, గవర్నమెంటు రిజిష్టర్డు కాలేజిద్వారా డిప్లొమా పొందండి.

ప్రాస్పెక్టస్ ఉచితం. వెంటనే వ్రాయండి.

Indian Homoeopathic College,
(APW), JULLUNDUR CITY

"హిస్ మాస్టర్స్ వాయిస్"

H. M. V.

క్రొత్తమోడలు రేడియోలు

పనిచేయుటలోను, శ్రావ్యములోను శ్రేష్ఠమైనవి

"లిటిల్ నిప్పర్" AC/DC
మోడలు-5270 ధర రూ. **250/-**

"7 ట్రాన్సిస్టర్ కాస్మోపాలిటన్"
మోడలు 5760 ధర రూ. **350/-**

"8 ట్రాన్సిస్టర్ ఫైర్‌బర్డ్"
మోడలు-5761 ధర రూ. **475/-**

(ఎక్సైజు, స్థానికపన్నులు అదనం)

అనేకరకాల రేడియోలు, స్పేర్‌పార్టులు లభించును

మాధవ & కో.

పార్కురోడ్ : విజయవాడ 1.

కూసిపోయాడు, ముంజికాయలు కొట్టడానికి.

"కుర్రకుంక కూంతలేదా—కొమ్ములొచ్చేసినయ్ ఇప్పుడే!"—సుబ్బన్న గంతులిడి ఇల్లూ, అపలగా పొంలేను. కాస్సేపు గంతులేసి, అలసి నిద్రపోయాడు. లక్ష్మమ్మ మొదటిసారిగా బాధతో కూడిన నిట్టూర్పు విడిచింది.

అంతా అలసి నిద్రపోయిం తర్వాత—గొడ్ల సావిట్లో చంద్రయ్య దగ్గరగాచేరి కూర్చుంది లక్ష్మి. చెల్లెల్నిచూసి కూడా తల దించుకుని,

వధుకట్నం

మౌనంగా కూర్చుని ఆను గ్రామంలో నిర్మాణం ఎంచుకున్నాడు చంద్రయ్య. ఇద్దరి మనస్సులు బరువుగా ఉన్నాయ్. మరో కొన్ని క్షణాల్లో గాలివాన వస్తుందని—చంద్రయ్య ఎందుకో బయపడ్డాడు.

"అన్నయ్యా!"

"ఊఁ"

"నువ్వేమనుకుంటున్నావురా?" సిగ్గు విడిచి అడిగింది లక్ష్మి. అవసర సమయాల్లో సిగ్గును విడిచి పెట్టాలని చిన్నప్పు డెవరో చెప్పినట్లు గుర్తుకొచ్చిందామెకి.

"నా ఉద్దేశంసరేగానీ, ముందు నీ ఉద్దేశమేంటీ? కొద్దిగా తల పైకెత్తి, ముంజికాయలు కొట్టడం ఆపి ప్రశ్నించాడు.

"నా కీ పెళ్ళిట్టంలేదు......"

"మరి వాతో చెప్పలే దెందుకని—అన్న నచ్చాడనుకున్నావుకదూ?"

"అన్నయ్యా!" బావురుమంది లక్ష్మి.

చెల్లి స్థితి చంద్రయ్య మనస్సును కలతబెట్టింది. "పిచ్చిపిల్ల! ఏడవక! ఇలా, ముంజికాయలు కొట్టు. నే నిప్పుడే వత్తాను" 'తలచినప్పుడే తాతపెళ్ళి', అంటాడు చంద్రయ్య. తిన్నగా వెంకటరత్నం ఎడ్ల సావిట్లోకివచ్చి, "మామా!" అంటూ ముంజికాయలు కొడుతున్న వెంకటరత్నంకి దగ్గరగా చతికిలబడ్డాడు. "మా లచ్చింకి పెళ్లి తెల్సా?"

"తెల్సు"

"అయితే ఎందు కూరుకున్నట్లు!"

"చేతకాక!"

"నేం దీసుకొత్తా చేసుకుంటారా!?" — కాలం వృధా కావడం చంద్రయ్య కిష్టంలేదు?

"ఊహూ" రత్నంతల అడ్డంగా తిరిగింది.

"మామయ్యా" చంద్రయ్య నెత్తిన వేయి మెగాటన్నుల బాంబు "ఢన్"మని పేలింది. "మీకు మూతిన మీసముందా — అసలు?" ఇది దాని రియాక్షన్. దీనికి జవాబుగా రత్నం ఏమంటాడోనని చెవులు రిక్కించాడు.

"గంగరాజుకి ముందు పెళ్ళి జరగాలి. తరవాత రావులు మాట!"

చంద్రయ్య మౌనంగాలేచి,ఇంటి ముఖం పట్టాడు.

*　　*　　*

పెళ్లి ప్రయత్నాలు, ఉన్నంతలో సుబ్బన్న ఘనంగా జరిపిస్తున్నాడు.

ఈ మూడు రోజులుగా గంగరాజు మనస్సులో సుర్షణ వర్ణనాతీతం.

సుబ్బారావు నిస్సహాయంగా, నిష్ప్రహాగా తన పాల వ్యాపారం దిద్దుకొంటున్నాడు.

వెంకటరత్నం ఈ మూడు రోజులనుంచి అద్దెకి బండి కట్టడం మానుకున్నాడు.

రాములు కీ విషయాలేవీ తెలియవ్. మూడు రోజులుగా పొలాన్ని, బెల్లం పొయ్యిల దగ్గర అతను కాపలా. తిండి ఇంత అక్కడనే ఉడకేసుకుంటున్నాడు. చంద్రయ్య ఒకరోజు గడ్డి నెపంతో ఆదాపులకేసి వెళ్ళాడు. చంద్రయ్య దర్శనం రాములు హృదయ కమలానికి చంద్రోదయమే అయ్యింది.

"ఏరోయ్! బామ్మర్ది.........చెరుకు ముక్కంటే ముక్కుమ తిరిగిందేంటి?— రా! రా! బంగారు తీగ గెడల మొదటి ముక్కలు నరికి పెడతా!" నవ్వుతూ పల్కరించాడు.

"ఈ బంగారు తీక్కేంగాని—అసలు నీ బంగారు తీగే దూరమవుతుంది తెల్సా నీకు?"

"ఏంటీ!? భూంకి తిరుగుడు లేకుండా తిన్నగా చెప్పు?" తింటున్న చెరకుగెడ క్రిందపారేసి చంద్రయ్యకేసి వచ్చాడు. చంద్రయ్యముఖం అతని అనుమానాల్ని దృఢం చేసింది.

"వద చెప్తాను" అంటూ గుబురుగా పెరిగి కొట్టుకు సిద్ధంగావున్న చెరకు తోటల పడుమ

హ్యూలెట్స్ మిక్స్చర్
వాడి వెంటనే విముక్తి పొందండి

బిడ్డలను పోషించుకోడమేగాక ఇంటిపని కూడా చేస్తూ మీరు కష్టమైన రెండు బాధ్యతలను ఒకేసారి నిర్వహిస్తున్నారు. అలాంటప్పుడు అజీర్ణంవల్ల మీ దినచర్య చేసుకోలేక బాధపడటం దేనికి? హ్యూలెట్స్ మిక్స్చర్ తీసుకోండి. అది త్వరగా శాశ్వతమైన నివారణ నిస్తుంది. అది జీర్ణకోశం లోపలి భాగమున సురక్షకమైన పూతగా వేర్పడి అందరి చిరాకు కల్గించు అమ్లసారములను నివారము చేసి ఆహారం సక్రమంగా జీర్ణమగుటకు తోడ్పడును

హ్యూలెట్స్ మిక్స్చర్ వల్ల జీర్ణాశయ బాధలకు కూడా చక్కగా పనిచేస్తుంది. అధికంగా విరేచనాలవుతుంటే వల్ల మందు చేర్చిన హ్యూలెట్స్ మిక్స్చర్ ను తీసుకోండి. హ్యూలెట్స్ మిక్స్చర్ జీర్ణశక్తికి తోడ్పడును.

ఏ.జె. హ్యూలెట్ & సన్ (ఇండియా) ప్రైవేట్ లిమిటెడ్
86/A నైనియప్ప నాయకన్ వీధి. మద్రాసు-1

JWT/CJH-1930

గట్టిగా కేసి, రాముల్ని తీసుకుపోయ్యాడు చంద్రయ్య. రాములు మోటారు దగ్గరికెళ్లి, ఇన్ని నీళ్లు త్రాగి వచ్చి చంద్రయ్య సరసనే కూలబడ్డాడు. విషయం అంతా వివరంగా చెప్పి, "మా లచ్చింకి మనసు నీ మీదే—నీ కండగా నే నుంటాను. మరి నీ ఉద్దేశ మేంటి మావా!" అన్నాడు చంద్రయ్య.

చంద్రయ్యచెప్పే ఒక్కొక్కమాటా రాములు కొక్కొక్క శరఘాతం అయ్యింది. ఆ బాధకంటే చెరకు కత్తి వేటులే సుఖమనిపించినా య్యాక్షణంలో అతనికి. చివరికి "అన్నయ్య లేవంటారు?" అన్నాడు.

"ఏవంటారు — మీ గంగరాజుకి పెళ్లవ్వాలట ముందు!"

"అవునా!?" అంటూ కొంచెంసేపు గుడ్లు తేలవేసి, "అవును!" అని తూలుతూ బెల్లం పొయ్యిల కేసి పరుగెత్తుకెళ్ళిపోయాడు. చంద్రయ్య పిచ్చివాడిలా చూస్తూ ఉండిపోయ్యాడు. ఈ విషయంలో లక్ష్మికంటె కూడ చంద్రయ్య బాధ అనేక రెట్లు అధికం, అందుకే ఇంత తపన అతనికి. చంద్రయ్య లాంటి అన్నవుంటే లక్ష్మిలాంటి భారతీయ వధువుల మెడలకి తగులుకొనే అసంఖ్యాక ఉరితాళ్లు ఇట్టే దూరమవుతాయనుకోవడం సందేహంకాక నిజమే నమకుంటా—కాదూ? చంద్రయ్య నిరాశగా ఇల్లు చేరుకున్నాడేగాని—చెల్లికిమాత్రం ఈ విషయం తెలియనివ్వలేదు. "లక్ష్మి గతేంటి?" తనలో తనే అనేకసార్లు గొణుక్కున్నాడు.

రాములు కూడా హృదయం వ్రక్కలై పోయింది. ఏమిటి లక్ష్మి మరొకడి సొత్తా? అవుతుందా??......అవుతుంది! అన్నయ్యకే గనక ఈ సాటికి పెళ్లయితే......ఇది జరిగేదా? వెయ్యిమంది సుబ్బన్నలయినా ఎదిరించ గలిగేవారా?" చెరకు క్రషర్లో చెరకుగడలు తోస్తూ, అందులో తన హృదయమే పిప్పి పిప్పిగా నలుగుతున్నట్లు బాధపడ్డాడు.

సుబ్బన్న ఇల్లు చుట్టాలతో అప్పటికే హోరెత్తి పోతున్నది. కషిల్లో కన్పించకపోయినా, ఇటువంటప్పుడు వీళ్లకేం కొదవుండదు. సుష్టిగా మెక్కి, చోటు చూసుకుని గుర్రుపెట్టడం—బావున్న వాటిని కూడా బావులేవని—ఆఖరికి ఏదో ఒక నెపంమీదవేసి, మరీ ఇల్లు ముఖం చూపేవారు అనేకమంది వీరిలో. బావగారి తమ్ముడి బావమరిది మేనల్లుడికి స్నేహితులు ఈ సమయాల్లో అనేక మంది కనిపిస్తారు. ఇది సహజం!

కిటికీ చువ్వల్లోంచి వాచిన కళ్లతో లక్ష్మి అనేకసార్లు తననిచూడ్డం చంద్రయ్య కనిపెట్టక పోలేదు. అయితే అత నిప్పుడు నిస్సహాయుడు.

"రేపే పెళ్లి!" అప్పుడు, చెల్లెల్ని చెరసాలకి కొంపోవడానికి, తన తండ్రిమించి గుత్త అధికారం, అంతవరకు ముఖం కూడ తెలియని మరొకతను తీసుకుంటాడు. అది కొందరికి ఆనందదాయకం కావచ్చు—లక్ష్మికిమాత్రం చెరసాలే! ఆ వ్యక్తి రాములైతే లక్ష్మికి అదొక భూతలస్వర్గం! రేపట్నుంచి చెల్లాయిమీద సర్వ అధికారాలు మరొక కొత్త వ్యక్తివి. గవర్నమెంటు కొన్నింటిమీద అధికారం మనపరం చేస్తుంది. అయితే దానికి పరిమితి కొంత వరకే. ఈ లైసెన్సు జీవితాంతమూనూ—దీనికి పరిమితి అంటూలేదు. ఈ రెండు విషయాలకు భేద మున్నట్లు చంద్రయ్యకి వూహకి అందలేదు.

"ఛీ! ఛీ! ఈ ఇంట ఒక్కక్షణం కూడ ఉండ కూడదు! ఇక్కడుండటం నా చాతగాదు!" తుండు పై మీదేసుకుని బయటికెళ్లిపోయాడు చంద్రయ్య

నిశాచరులు చిందులాడే సమయమది. రాత్రి పదకొండు గంటల సమయం. ఊరుమాటు మణిగింది. ఊరికుక్కలు "బొయ్యి" మంటున్నాయి. ఒక మూల. బిచ్చగాడు దొరికింది తిని, ఒక అరుగు మీద కునికిపాట్లు పడుతూ, తత్వాలు ఆలాపిస్తున్నాడు మరొకచోట. వీధిలైటు దగ్గర ఒక వ్యక్తి ముందుకు పోతున్న వ్యక్తిని "చంద్రయ్యా!" అంటూ పిల్చి ఆపివేశాడు. దగ్గరికెళ్ళి చెవిలో ఏదో చెప్పి వెనుదిరిగాడు—ఆ వ్యక్తి గంగరాజు.

* * *

కర్రా కత్తీ ధరించి సుబ్బన్న వెంకటరత్నం గారింటికి యుద్ధానికి బయలుదేరాడు. అతనివెంట ఇరవైమంది పటాలం బయలుదేరింది. వాళ్ల తెల్లవ్టయిటులకి జడిసిగాని—మరో ఉద్దేశంతోగాని ఆ పేటలోని పటాలం సుమారు నలభైమంది అంతకుముందే వెంకటరత్నం గుమ్మంలో నిలబడ్డారు.

అంతవరకూ గాంభీర్యంగా ఉన్న ఆ వీధి మరో క్షణంలో కర్రల మోతలతోను— పెడబొబ్బలతోను హోరెత్తి పోయింది.

పాఠకుడు నెం. 1 : మీరు పుస్తకం ఎందుకొన్నారూ?

పాఠకుడు నెం. 2 : ముఖచిత్రం కోసరం.

పాఠకుడు నెం. 1: అయితే అది కాస్తా చించుకుని మిగతా యిలా పారేయ్యండి నేను చదువుకుంటాను.

సూర్దాస్ (బొంబాయి)

తండ్రితో చంద్రయ్య కలబడ్డాడు. తండ్రి చేతి కత్తి చంద్రయ్య విసురుకి దూరంగా పడిపోయింది. సుబ్బన్న కర్రదెబ్బకి చంద్రయ్యవీపు చిట్లిపోయింది. సుబ్బన్నకి ఆయాసం ఎక్కువైంది. ఓర్పు నశించింది. బలంకొద్దీ పిడికిలి బిగించి చంద్రయ్య ప్రాణాలు తియ్యడానికి పైకెత్తాడు. ఆ చేయి వెనకనుంచి బలంగా గంగరాజు లాగడంతో ఆట్లాగే నిలిచిపోయింది. సుబ్బన్న బుసలు కక్కుతూ అటు తిరిగాడు.

"మామయ్యా! చంద్రయ్యనికాదు....... ఊఁ నన్నుకొట్టు!! ఇదంతా జరిపించింది నేను. ఊఁ......కొట్టు!!! అన్నాడు గంగరాజు.

సుబ్బన్న శరీరం నిశ్చేష్టత వహించింది. గంగరాజు కత్తితెచ్చి సుబ్బన్న చేతి కందించాడు.

అంతా అయోమయంగా, భయంగా వారికేసి చూశారు.

గంగరాజు తలవంచాడు. సుబ్బన్న కళ్ళనుంచి కన్నీరు జలజలారాలి గంగరాజు తలని అభిషేకించింది. బరువుగా, అడుగులువేస్తూ వెనుదిరిగి పోయాడు. పోరు చల్లబడింది. వీధి చల్లబడింది. తిన్నగా ఇంటికెళ్ళి గుమ్మంలో కూలబడ్డాడు.

అంతవరకూ నవ్వుతూ మాట్లాడిన ప్రతివారూ ఆ సమయంలో సుబ్బన్ననిచూసి, చాటుకు తప్పుకున్నారు. "ఏమిటీ విపరీతం?" అనుకున్నారు. ఆ సమయంలో అతనిమీద అతనికే అసహ్యం ముంచుకొచ్చింది. 'ఇలా ఒరేఁ !" ఆడుకుంటున్న చంటికుర్రాడ్ని పిల్చి చేతులుచాపేసరికి, వాడు కేరే మంటూ లోపలికి పరుగెత్తాడు. ఏ వైపుకుతిరిగినా తనతో మాట్లాడేవాళ్లొక్కరూ కన్పించకపోగా లోపలికివెళ్లి— ఏడ్చుతూ కూర్చున్న భార్యని "ఏం జరిగిందని ఏడుతావ్ !" అంటూ జుట్టుపట్టుకొని, దబదబాది, తిట్టుకుంటూ దొడ్లోకి వెళ్లిపోయాడు. "అందరికీ ఇష్టంలేని పెళ్లి కుదిర్చినందుకు నాకీశిక్ష దేవుడా ?" అనుకున్నాడు కూలబడి. "అవును అందుకే" అని జవాబిచ్చింది అతని హృదయం.

బెరుకుతూ వెంకటరత్నం, సుబ్బారావు, గంగరాజువచ్చి చేతులుకట్టుకు ముందునిలబడ్డారు. వెంకటరత్నం పంచిచాటునుంచి సంచి తీసి సుబన్న ముందు గోనెసంచిమీద పెట్టాడు.

అనాలోచితంగా మూతివిప్పి గతుక్కుమన్నాడు సుబ్బన్న— డబ్బు ! ! లెక్కపెడితే సరిగా వెయ్యి న్నర ! అన్నదమ్ముల కష్టార్జితం ! ! ! తనకి వధుకట్నంగా సమర్పించారు. పైకిచూచేసరికి ముగ్గురన్న దమ్ములూ వేలచూస్తున్నారు.

"ఒరేయ్ ! రత్నం ! మీరు నల్గురూ మరో నల్గురు పెద్ద మనుషుల్ని తీసుకురండి !" అని ఆజ్ఞాపించాడు.

కాస్సేపటికి అంతా వచ్చారు.

అందరి సమక్షంలోను డబ్బుసంచి తీసి వెంకటరత్నం చేతబెట్టాడు. "మామయ్యా !" నల్గురూ ఒక్కసారి గట్టిగా అరిచారు

"గాబరా పడకండి.... ఈ డబ్బు వాలాటి బుద్ధి లేనివాడికిచ్చి వాడికూతుర్ని గంగరాజుకిచ్చి పెళ్లి చెయ్యించండి.... వెళ్లండి !" అన్నాడు.... చాటుగా కళ్ళు వత్తుకోవడం ఒక్క గంగరాజు కంటమాత్రం పడింది. చిన్నగా నవ్వుకున్నాడు.

"మామయ్య మనసు పాలసంద్రం !" అనుకున్నాడు గంగరాజు. పాలసముద్రం మథింపబడి ముందు కాలకూట విషాన్ని, తర్వాత అమృతాన్ని వెదలగ్రక్కింది. అటువంటిదే సుబ్బన్న హృదయం. ముందు కుమార్తెకి— కొడుక్కి ఇష్టంలేక పోయినా బలవంతంగా మరొకపెళ్లి కుదిర్చాడు. దానిక్కారణం భావిజీవితంలో కూతురు సుఖించాలనే అతని తపనమాత్రమే. అయితే ఆదే అనేక అవర్థాలకి దారితీసి— గుప్తంగా తనకితెలియకుండా రాత్రి పెళ్లి చేసుకోవడంతో, అవమానంతో అతని హృదయం కంపించిపోగా— కనిపించిన వాళ్లందరినీ చితకబాదాడు. గంగరాజు త్యాగం అతనికళ్ళు తెరిపించింది. మానవత్వాన్ని బయటికి లాక్కువచ్చింది. ఇప్పుడు సుబ్బన్న పూర్వపు సుబ్బన్న అయ్యాడు. రెండు గంటల వ్యవధిలో తిట్టిన వోళ్లన్నీ సుబ్బన్నని, దేవుడని ఆకసానికి ఎత్తివేసినయ్.

మాణి పెళ్లివారితిట్లు, ఆ వేళ మాతననధూవరులకి దీవనలయ్యాయి. చంద్రయ్య హృదయం చల్లబడింది. ★